

17769
GK-119

**T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI**

Sayı : 69602026-610- 737

.../.. /2013

Konu : Soru Önergesi (7/17769)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 26/02/2013 tarihli ve 43452547-120.07-110092 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sayın Av. Mahmut TANAL tarafından verilen 7/17769 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Hayati YAZICI
Bakan

Ek : Soru önergesi cevabı (3 sayfa)

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

İstanbul Milletvekili Sayın Av. Mahmut TANAL'a ait 7/17769 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

1-5) Türkiye-AB Gümrük Birliği karşılıklı olarak müzakere edilen ve ülkemiz ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında 12 Eylül 1963 tarihinde imzalanan Ortaklık Anlaşması'nın (Ankara Anlaşması) gereği Türkiye'nin AB'ye entegrasyonu sürecinde son dönemin başlangıcını teşkil etmektedir. Ankara Anlaşması'na paralel hükümler içeren ve Yunanistan ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında 1961 yılında imzalanan ve 1962 yılında yürürlüğe giren Ortaklık Anlaşması'nda (Atina Anlaşması) gümrük birliğinin oluşturulması öngörülmüştür.

Dışişleri Bakanlığı'ndan edinilen bilgiler doğrultusunda;

Türkiye'nin Topluluğa tam üyeliğini bir nihai hedef olarak ortaya koyan ve tam üyeliğe giden yolu "hazırlık dönemi, geçiş dönemi ve son dönem" olmak üzere üç evrede öngören 1963 tarihli Türkiye-AB Ortaklık Anlaşması (Ankara Anlaşması) geçiş döneminin sonunda Gümrük Birliğinin tamamlanmasını hedeflemiştir. Hazırlık döneminin tamamlanmasıyla birlikte 1973 yılında yürürlüğe giren Katma Protokol geçiş döneminin hükümlerini ve tarafların üstleneceği yükümlülükleri düzenlemiştir. Karşılıklı /dengeli yükümlülükler esasına dayanan geçiş dönemi Türkiye ile AB arasında Gümrük Birliği'nin kademeli olarak tesisini amaçlamıştır. AB tarafı 1971 yılından itibaren Gümrük Birliği'nin kapsadığı sanayi mallarındaki vergilerini Türkiye lehine tek taraflı olarak sıfırlamıştır. Ülkemizin bunu yapması için 1973 yılından itibaren 22 yıllık kademeli bir geçiş süreci benimsenmiştir. Ankara Anlaşması'nın kurduğu Ortaklık Konseyinin 1/95 sayılı kararı uyarınca da Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği 01/01/Ocak 1996 tarihi itibarıyla tamamlanmıştır. Bir başka ifadeyle Gümrük Birliği; Türkiye'nin toplulukla akdettiği 1963 tarihli Ortaklık Anlaşmasında öngörülen belirli bir sürecin doğal sonucu olup, tarafların karşılıklı iradesi ile hayata geçirilmiştir.

Ankara Anlaşması ile kurulan Ortaklık Konseyi, söz konusu Anlaşma'nın 22. maddesi ile verilen geniş yetkilerle bağlayıcı kararlar alabilmektedir. Ortaklık Konseyi'nin 06/03/1995'te alınıp 01/01/1996 tarihinde yürürlüğe giren 1/95 sayılı kararı (yaygın olarak anıldığı haliyle (Gümrük Birliği Anlaşması) Ankara Anlaşması ile Katma Protokolü değiştiren bir husus içermemekte, Ankara Anlaşması'nda öngörülen ekonomik entegrasyon süresinin üçüncü ve son aşamasını oluşturmaktadır. Bir başka ifadeyle, Gümrük Birliği'nin tesisi Ankara Anlaşması'nın meşru bir sonucu olup, Anlaşma ile oluşturulan kurumların vermiş olduğu bir karardır. Bu kararlar Ankara Anlaşması ve Katma Protokol uyarınca tarafların üstleneceği yükümlülükler belirlenmiştir. Kendi takvim ve süresi bulunan bu yükümlülükler 1/95 sayılı kararda tanımlandığı üzere taraflar arasındaki anlaşma temeline dayanmaktadır. Karar Ankara Anlaşmasının uygulanması çerçevesinde nihai dönemin şartlarını belirleyen bir nitelik taşımaktadır. Gümrük Birliği'nin hukuki dayanağı olan Ankara Anlaşması da AB müktesebatının bir parçasıdır.

Türkiye-AB Gümrük Birliği, sadece sanayi ürünlerini ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamakta geleneksel tarım ürünleri ise kapsam dışı bulunmaktadır.

Türkiye ile AB arasında 1996 yılında yürürlüğe giren Gümrük Birliği ile birlikte Türkiye-AB ticari ilişkilerinde önemli ölçüde ilerleme kaydedilmiştir. Geride kalan 16 yıllık uygulama döneminde Türkiye ile AB arasındaki ticaret hacmi konjktürel dalgalanmalar dışında sürekli artış eğilimi göstermiştir. 2011 yılında AB ile ticaret hacmimiz rekor seviyeye ulaşarak 153,6

milyar dolara yükselmiş olup hali hazırda AB ülkemizin en önemli ticaret ortağı durumundadır.

Gümrük Birliği ile birlikte ülkemizin 1995 yılında 21,6 milyar dolar olan toplam ihracatın % 524 oranında (6,3 kat) artış göstererek 2011 yılında 134,9 milyar dolara yükselmiştir. Aynı dönemde Avrupa Birliği'ne olan ihracatımız ise 12,2 milyar dolardan 62,4 milyar dolara yükselerek % 410 oranında (5,1 kat) artış kaydetmiştir.

Gümrük Birliği ertesinde ülkemizin Avrupa Birliği'nden ithalatı % 406 oranında (5,1 kat) artarak 1995 yılında 18 milyar dolar iken 2011 yılında 91,2 milyar dolara çıkmıştır. Aynı dönemde, toplam ithalatımız ise 35,7 milyar dolardan 240,8 milyar dolara yükselerek % 575 oranında (6,8 katı) artış göstermiştir.

Son verilere göre AB ile ticaret hacmimiz 2012 yılında 147.056 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin AB ülkelerine ihracatı 59.236 milyar dolar, AB'dan ithalatımız ise 87.820 milyar dolar olmuştur.

AB ile ticaretimizdeki sektörel değişmelere bakıldığında ise Gümrük Birliği sonrasında AB'dan ithalatımızın sektörel yapısında büyük bir değişim görülmez iken Avrupa Birliği'ne ihracatımızda geleneksel sektörlerin payının azalmasına karşın yüksek katma değerli otomotiv, makine, elektronik ve demir-çelik sektörlerinin payının arttığı gözlemlenmektedir. Bu doğrultuda 1995-2011 yılları arasında tarım sektörünün payının % 17,6'dan % 7,7'ye tekstil ve konfeksiyon sektörü payının ise % 48'den % 26,4'e gerilediği, buna karşın daha ileri teknoloji içeren otomotiv sektörü payının % 2,8'den % 18,2'ye, makine sektörü payının % 3,2'den % 9,7'ye, demir-çelik sektörü payının % 4,3'den % 7,3'e çıktığı görülmektedir.

Türkiye-AB ticari ilişkilerindeki gelişmeler Türkiye'deki yatırım ortamında olumlu katkı sağlamaktadır. Bu çerçevede Türkiye ile katılım müzakerelerinin başlatılmasına karar verilen 2004 yılında doğrudan yabancı yatırımlar 2,8 milyar dolar seviyesindeyken 2011 yılında 15,9 milyar dolara yükselmiştir. Doğrudan yabancı yatırımlar içerisinde Avrupa Birliği'nin payı 2011 yılı itibarıyla %71'dir.

Ülkemiz ile AB arasındaki Gümrük Birliği, sanayimizin gelişmesi rekabet gücümüzün artırılması üretim standartlarımızın ve verimliliğin yükseltilmesi açısından ülkemize büyük yarar sağlamıştır. 1996 yılından bu yana sürdürülen çalışmalar sonucunda ülkemiz bu alandaki mevzuat uyumu açısından da ileri bir seviyeye ulaşmıştır. Gümrük Birliği Türkiye'nin dış ticaret rejimine yeniden yapılandırmakla kalmamış, AB ile geleneksel sürdürülen ticari ilişkilerin geliştirilmesinde rol oynamış ve üçüncü ülkelerle ticaret bakımından da önemli kazanımlar doğurmuştur. Gümrük Birliği sonrasında Türkiye yabancı yatırımlar için daha tahmin edilebilir ekonomik ve siyasi bakımdan da daha istikrarlı bir ülke haline gelmiştir.

Ülkemizin Avrupa Birliği'ne tam üyelik hedefi stratejik bir tercihtir. AB ile ilişkilerimiz kapsamlı ve çok yönlüdür. Gümrük Birliği de bu ilişkinin ana unsurlarından biridir. Gümrük Birliği AB ile ikili ilişkilerimizde nihai bir hedef değil tam üyelik sürecine giden yolda bir aşama olarak kat edilmiştir. Gümrük Birliği'nin işleyişinde karşılaşılan bazı ticari sorunlar düzenli olarak AB ile aramızdaki mekanizmalarla ele alınmakta ve çözüm yolları araştırılmaktadır.

Ekonomi Bakanlığı'ndan alınan bilgiler doğrultusunda;

Türkiye AB ticari ilişkilerinde kaydedilen ilerlemeye rağmen ülkemiz tarafından Gümrük Birliği kapsamında Avrupa Birliği'nin danışma ve karar alma mekanizmalarına yeterli ölçüde katılım sağlanamaması, Avrupa Birliği'nin serbest ticaret anlaşmalarının üstlenilmesi

sürecinde karşılaşılan problemler, Türk iş adamlarımızın AB üyesi ülkelerde karşılaştıkları vize rejimi, ülkemizde kayıtlı karayolu taşıtlarına uygulanan kotalar hakkında gerek Türkiye-AB Ortaklık Organları bünyesinde, gerekse AB Konseyi yetkilileri ile gerçekleştirilen teknik toplantılarda söz konusu sorunların çözümü ve Gümrük Birliği'nin aksayan yönlerinin iyileştirilmesini teminen gerekli girişimler sürdürülmektedir.